

Posvet o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide

Ljubljana, 3. oktober 2024 - Dostopnost proizvodov za invalide, označevanje, postopki ugotavljanja skladnosti in gradbeni vidik dostopnosti za invalide je bila tema jesenskega posveta, ki ga je za svoje člane na GZS organizirala Podjetniško trgovska zbornica (PTZ). Novi predpisi, ki so bili uveljavljeni za povečanje tako varstva invalidov kot potrošnikov, gospodarskim subjektom namreč prinašajo določene obveznosti glede dostopnosti določenih proizvodov in storitev.

Barbara Gnikšak iz pravne službe GZS je pojasnila, da 28. junija 2025 začne veljati Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI). To je prvi zakon s področja (digitalne) dostopnosti, ki obveznosti glede spoštovanja standardov dostopnosti nalaga tudi podjetjem kot zasebnim subjektom. Z njim je Slovenija prenesla v svoj pravni red evropski akt o dostopnosti (EAA), ki zahteva, da so proizvodi in storitve, ki so ključni za vsakdanje življenje, dostopni invalidom.

ZDPSI je po besedah Barbare Gnikšak pomemben korak k večji enakopravnosti invalidov v slovenski družbi, saj se osredotoča na odstranitev fizičnih in digitalnih ovir ter na izboljšanje dostopa do osnovnih storitev. Ukrepi, ki jih morajo podjetja izvesti, so podrobneje opredeljeni v pravilniku o dostopnosti proizvodov za invalide, o označevanju in postopku ugotavljanja skladnosti. Proizvodi, na katere se pravilnik nanaša, vključujejo: elektronske naprave (telefoni, računalniki, bančni avtomati, plačilni terminali), spletne platforme in storitve (e-trgovina, digitalne storitve), druge proizvode, kjer je zagotovitev dostopnosti nujna za enakopravno uporabo.

Simona Kamšek z direktorata za invalide na ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, je pojasnila, da ZDPSI določa tudi izjeme glede uporabe, in sicer nekatere vsebine spletišč in mobilnih aplikacij, mikropodjetja, ki zagotavljajo storitve, področje železniškega prevoza. Gospodarski subjekti so dolžni zagotavljati na trgu le proizvode in storitve, ki so v skladu z njim, razen, če prilagoditev zahteva bistvene spremembe samega proizvoda ali storitve ali nalaga nesorazmerno breme. Za skladne z ZDPSI veljajo proizvodi in storitve, ki so skladni s harmoniziranimi standardi ali tehničnimi specifikacijami EU. Za nadzor izvajanja zakona je določen tržni inšpektorat.

Mag. Irena Možek Grgurevič z direktorata za notranji trg na ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport, je razložila, da evropski akt o dostopnosti uvaža velik obseg prilagoditev, zato bo njegova implementacija postopna. Leto 2030 je skrajni rok, da ponudniki storitev prenehajo uporabljati nedostopne proizvode, ki so bili že v uporabi pred 28. junijem 2025. Leto 2045 je skrajni rok za ponudnike storitev, da prenehajo uporabljati nedostopne samopostrežne terminale, ki so že bili v uporabi pred 28. junijem 2025. Če bodo terminal morali zamenjati pred tem rokom, bo nov moral izpolnjevati zahteve iz akta.

Saša Galona z direktorata za prostor in graditev na ministrstvu za naravne vire in prostor, je razložil, da graditev in uporaba objektov, dostopnih vsem ljudem, ne glede na njihovo morebitno trajno ali začasno oviranost pomeni takšno projektiranje, gradnjo in uporabo objektov, ki omogoča neoviran dostop in njihovo uporabo. To velja za dostope, prehode, povezovalne poti, vrata ter vertikalne povezave (stopnice, klančine, osebna dvigala in druge mehanske dvigalne naprave). Opremljeni morajo biti s potrebno signalizacijo in opremo za nemoteno gibanje, komunikacijo in orientacijo.

Mag. Vida Kožar,
direktorica Podjetniško trgovske zbornice